

DET FINNS ETT BEHOV AV ATT
BREDDA BEGREPPET FRED TILL ATT
ÄVEN INBEGRIPA FREDSARBETE PÅ
BYNIVÅ, SOM DIALOG OCH
MÄKLANDE INOM FAMILJER.

Barnmorskor för **FRED**

TEXT ANNIKA KARLSSON, SAKS SAMORDNARE
FÖR ENHETEN FÖR CIVILA SAMHÄLLET,
FOTO MALIN HOELSTAD.

Barnmorskor utsätter sig dagligen för bristande säkerhet när de utövar sitt yrke i konfliktområden. Samtidigt är deras yrkeskunskaper i sig en livsnödvändighet för andra kvinnors säkerhet, och för barns hälsa.

I rollen som barnmorska ingår mer än bara de medicinska delarna, berättar Kamela Saer, läkare och handläggare inom SAKs hälsoprogram. Det krävs uthållighet och god förmåga att föra dialog. Utan dessa egenskaper är det svårt att ta sig till de områden som kontrolleras av väpnade grupper.

Afghanernas förtroende för barnmorskorna vilar till stor del på att deras yrkeskunskaper är avgörande för kvinnors säkra födselar och det lilla barnets hälsa. De reser mellan områden som kontrolleras av olika väpnade grupper och får ofta tillgång till alla sidor av en konflikt. För att vinna förtroende i lokalsamhället måste de jobba strategiskt och rättvist, till exempel är det avgörande att patienterna känner att de blir behandlade likvärdigt oavsett grupptillhörighet.

– Vi barnmorskor hjälper till när den lilla människan börjar sitt liv. Då måste vi också arbeta för att människor ska få leva. Vi måste

arbeta för fred, säger en barnmorska och deltagare på seminariet som arrangeras inom Barnmorskor för fred.

Projektet startade under våren 2014 och är ett samarbete mellan ett flertal aktörer som arbetar med barnmorske- och fredsutbildningar. Syftet är att erbjuda seminarier och plattformar för barnmorskor att mötas och diskutera sitt yrke. Det finns ett behov av att bredda begreppet fred till att även inbegripa fredsarbete på bynivå, som dialog och mäklande inom familjer.

Norunn Grande utbildar sedan många år i fredsfrågor på den norska organisationen Nansen Fredssenter. Hennes kollega, Deeva Biabani, är barnmorska från Afghanistan men utbildad och verksam i Norge. Tillsammans guidar de åhörarna genom frågorna som diskuteras under det veckolånga seminariet. Ett femtontal barnmorskor och deltagare från SAK och Norska Afghani-stankommittén trängs runt bordet med te

» JAG OCH MIN CHAUFFÖR STOPPAS IBLAND AV VÄPNADE MÄN SOM IFRÅGASÄTTER VARFÖR EN KVINNA ÄR UTE SÅ SENT.

/ En barnmorska från Kandahar.

PROJEKTET BARN- MORSKOR FÖR FRED

startades 2014 i Afghanistan. Det bildades utifrån behovet som uppstod när konflikter mellan olika etniska grupper i Afghanistan överfördes till konflikter i barnmorskeutbildningarnas klassrum.

Det är ett samarbetsprojekt mellan den norska organisationen Nansen fredssenter, Norska Afghanistankommittén, SAK och det Afghanska barnmorskeförbundet med syfte att skapa en plattform för dialog mellan barnmorskor kring deras roll som mäklare på lokal nivå.

Nansen Fredssenter står för utbildningsinnehållet och är en norsk organisation som framförallt arbetar med fredsutbildningar i Norge och på Västra Balkan. De arbetar med dialog som metod med avsikt att föra människor som lever i konflikt närmare varandra genom förståelse och tolerans. Norges fredsfond har finansierat de två seminarier med barnmorskor som hållits.

”Den kunskap om sjukdomar och graviditet som vi ger till kvinnorna tar de med sig och sprider i sina hembyar”, säger Sheringul som har jobbat på Kakass vårdcentral som barnmorska i 17 år och som har fått stöd och utbildning av SAK. Hon har själv fem barn och en av dem är barnmorska.

» och kaffe. De har nu kommit fram till den sista dagen och kanske det viktigaste momentet i hela projektet – att få dela berättelser och erfarenheter med varandra.

Flera barnmorskor vittnar om att de upplevt hot från väpnade grupper, och att de har fått förhandla med dem för att söka samförstånd kring att barnmorskornas yrkeskunskaper är livsavgörande. Lyckas de med det får deras kliniker vara fredade.

En barnmorska från Kunar utstrålar styrka och integritet när hon berättar om hur hon fått argumentera med svärmodern till en nyförlöst kvinna. Svärmodern ville att familjen skulle lämna kliniken 20 minuter efter att barnet var fött. Barnmorskan lade fram skäl för att kvinnan skulle stanna kvar över natten, men lyckades inte övertala henne. Svärmodern insisterade på att kvinnan skulle bli hemkörd i kliniken enda ambulans.

– Ambulansen finns bara till för akut-uttryckningar så efter mycket förhandling lyckades jag få dem att hitta ett annat transportmedel i alla fall. Det sista svär-

modern sa innan de åkte var att jag skulle få ångra vad jag hade gjort. Nästa dag bad min chef mig att gå hem. Kliniken hade stängts av traktens talibaner, då kvinnan som fött sitt barn var fru till en befälhavare. Det krävdes förhandlingar med dessa talibaner för att få öppna kliniken igen och till slut lyckades vi.

En ung barnmorska från Kandahar illustrerar svårigheterna med att vara en yrkesverksam kvinna i ett samhälle där få kvinnor arbetar utanför hemmet och där de behöver manligt sällskap när de ska resa. Särskilt svårt är det att åka till patienter på natten.

– Jag och min chaufför stoppas ibland av väpnade män som ifrågasätter varför en kvinna är ute så sent. Men även deras barn föds ju på nätterna, säger hon engagerat.

Genom berättelserna växer bilden av barnmorskor som fredsmäklare på lokal nivå fram. På landsbygden är de flesta analfabeter, så när någon i deras lokalsamhälle kan läsa och skriva litar invånarna ofta på den personen.

SAKs barnmorskor
tar examen hösten 2014.

– En barnmorska är även lärare, förhandlare och fredsambassadör, säger Mursal Mursawi, verkställande chef på det Aghanska barnmorskeförbundet, en av SAKs partnerorganisationer. Hon ser sig själv som en viktig medlare, ofta mellan man och hustru och framför allt om kvinnors problem.

Vi som lyssnar sitter tysta, tagna av berättelserna. Fat med nötter och rusin skickas runt och tacktalen tar vid. Mursal Mursawi berättar för mig att en barnmorska förklarar att hon innan seminarierna inte hade förstätt vilken stor roll barnmorskor spelar för fredsutvecklingen i Afghanistan. Att projektet nu har gett henne djupare insikt i deras betydelse, men också i vad hon kan göra ytterligare.

Snart är de alla på väg hem till sina stationeringsorter, städerna Kandahar och Herat och byar i provinserna Lagman och Kunar. I morgon är det vanlig arbetsdag igen, en dag av fredsarbete på gräsrotsnivå. ❖

SAK har hittills utbildat 259 barnmorskor i provinserna Wardak, Samangan, Sar-e-pul, Kunduz och Nuristan.

Just nu utbildas tre klasser på sammanlagt 72 kvinnor i Wardak, Laghman och Samangan.